

Rekruttering til samfunnskritisk yrke: Full førerkortpakke i yrkessjåførfaget i videregående opplæring

NHO Transport, Norges Lastebileier-Forbund, Hovedorganisasjonen Virke, NHO Logistikk og Transport, Yrkestrafikkforbundet, Fellesforbundet og Sotin (samarbeidsforum for opplæringsvirksomheter innen transport og logistikk) ber Utdanningsdirektoratet initiere nødvendige endringer og tilrettelegging for yrkessjåførfaget i videregående opplæring.

I lys av betydelige rekrutteringsutfordringer i transportsektoren og et stort behov for kvalifiserte yrkessjåførere bes ansvarlige offentlige myndigheter om å legge til rette for at elever og lærlinger i yrkessjåførfaget i videregående opplæring som hovedregel skal tilbys førerkort i begge klasser, altså på både lastebil og buss. Slik får yrkessjåførene høyere arbeidsmobilitet og fleksibilitet i yrkeslivet.

Forslaget er sterkt ønsket og har en bred enighet blant utdanningsinstitusjonene, opplæringskontorer, næringsliv og i bransjeforeninger på både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden. Det er et samlet årlig behov for omtrent 2500 nye yrkessjåførere de kommende årene i gods- og persontransportnæringen.

Flere elever bør velge yrkessjåførfaget som primær utdanning. Som samfunnskritiske næringer er det avgjørende at offentlige myndigheter sørger for at opplæringen i skole- og utdanningssystemet står i forhold til det faktiske samfunnsmessige behovet. Samtidig må institusjonene sikres tilstrekkelig finansiering av opplæringen.

Full førerkortpakke - formål og effekt

Alle lærlinger som går yrkessjåførfaget i videregående opplæring, bør få tilbud om førerkort på begge de tunge førerkortklassene under utdanningen. Det er flere argumenter for nettopp dette. For det første vil kandidatene generelt få en økt sluttkompetanse etter endt utdanning. Man vil også få fremtidige yrkessjåførere som i større grad behersker og har kompetanse på ulike typer tunge kjøretøy, noe som vil kunne virke positivt på trafiksikkerheten og nullvisjonen. Mer instruktørstøttet opplæring kan også gi bredere og bedre kvalitet i den videregående opplæringen.

I dag er det slik at mange yrkessjåførere bytter fra gods- til persontransport og omvendt i løpet av en lang yrkeskarriere. Eksempelvis kan det være en ung lastebilsjåfører som begynner sitt yrkesliv med langtransport i Norge og i utlandet. Etter noen år "på veien" stifter han eller hun familie og ønsker en jobbhverdag i nærheten av hjemmet. Ofte er det da aktuelt å gå over til å kjøre buss. Med dagens praksis må sjåføren omskolere seg i voksen alder, og her blir ofte tid og kostnader en barriere.

Det er med andre ord gode grunner for at det blir lagt til rette for at unge fremtidige yrkessjåførere får denne økte kompetansen, fleksibiliteten og arbeidsmobiliteten allerede mens de er under videregående utdanning. Full førerkortpakke vil også være positivt for arbeidsgiverne i transportnæringen fordi de kan få flere kvalifiserte søkere til ledige stillinger.

Den økte kompetansen og fleksibiliteten kan også bidra til målet om å heve statusen og omdømmet til både utdanningen og sjåføreryrket. Organisasjonene er overbevist om at full førerkortpakke vil bidra positivt til både omdømmebyggingen og lette rekrutteringen til yrket.

Endringer i dagens modell og rammer

Den foreslåtte praksisendringen vil kreve ubetydelige endringer i regulering og rammeverket for opplæringen. Organisasjonene ber om at lærlinger på VG3 systematisk blir tilbudt muligheten til å ta førerkort for alle førerkortklasser (C, CE, D og DE), og at det samtidig gis mulighet til å gjennomføre 70 timers tilleggstudning for utvidelse av yrkeskompetansen til å gjelde D eller C.

Økonomiske konsekvenser

Et fagbrev i yrkessjåførfaget er en kostbar utdanning som tilbys på landslinjer og finansieres gjennom offentlige tilskudd. Lærlinger tas i all hovedsak opp i såkalte 19-ukers kurs i august og januar. Vi erfarer at det er gode søkertall og flere søkere enn det er plasser for august-kursene. Samtidig erfarer vi at landslinjene har utfordringer med å fylle januar-kursene fordi det statlige tilskuddet ikke er dimensjonert for å kunne fylle antall plasser også i januar. Det er helt avgjørende at det offentlige bidrar til at tilbyderne kan sikre en god, forsvarlig og økonomisk bærekraftig drift av utdanningstilbudet. Stykkprisfinansieringen per elev bør derfor økes.

Hvilke økonomiske konsekvenser de foreslåtte endringene med full førerkortpakke vil få, er foreløpig uklart. Utdanningen som yrkessjåfør innen person- og godstransport har mange fellestrekk i opplæringen, læreplaner, opplæringspersonell og kompetansekrav og -mål. Nettopp siden dette allerede er ressurskrevende utdanninger, kan det argumenteres for at utbyggingen til førerkort i begge klasser vil medføre marginale ekstra ressurser.

Kostnadene må ses opp mot de nevnte positive gevinstene endringen vil gi for kandidatene, arbeidsgiverne og samfunnet i sin helhet. Full førerkortpakke vil utvilsomt også gi bedre ressursutnyttelse av kjøretøymateriellet og lærerkreftene på landslinjene. Det kan også gi store økonomiske besparelser for kandidatene som slipper ny utdanning ved skifte av jobb mellom næringene, og i tillegg lavere rekrutterings- og omskolingskostnader for arbeidsgivere og samfunnet.

Veien videre

Oppsummert ønsker organisasjonene at flere elever velger yrkessjåførfaget som primær utdanning og at lærlingene får økt sluttkompetanse etter endt utdanning. Vi oppfordrer Utdanningsdirektoratet og andre relevante aktører til å prioritere disse nødvendige og ønskede endringer fra en samlet næring. Vi bidrar gjerne med nærmere informasjon og avklaring rundt hvilke endringer som må gjøres for å realisere den ønskede målsetningen.

Organisasjonene ønsker en konstruktiv dialog og tar gjerne et møte for å diskutere det videre arbeidet. Kontaktperson for avsenderne er Jofri Lunde, jofri.lunde@transport.no, mobil 41 16 19 44.

Med vennlig hilsen

Jofri Lunde
næringspolitisk sjef

Kjell Olafsrud
markedsdirektør

Morten Sandberg
fagsjef

Are Kjensli
adm. direktør

Jim Klungnes
forbundsleder

Dag-Einar Sivertsen
forbundssekretær

Trond Helge Henriksen
styreleder

Kopi:

Kunnskapsdepartementet
Samferdselsdepartementet
Statens vegvesen
KS